

**Sbírka soudních rozhodnutí
ve věcech práv
k duševnímu vlastnictví**

Ze znaleckého posudku Vysoké školy umělecko-průmyslové v Praze, který zpracoval zaměstnanec tohoto ústavu, a to vedoucí ateliéru fotografie, soud zjistil to, co bylo mezi účastníky nesporné, že předmětná fotografie modelky splňuje všechny náležitosti vědomě vytvořeného uměleckého díla, neboť model je dobře vybraný, kultivovaně a vhodně je pracováno se světlem. Tónování snímku do červenavé barvy je vkusné a vyjadřuje soulad mezi názvem akce a vyzněním snímku. Kompozice snímku je tradičně úhlopříčná. Diskusi by mohlo vyvolat užití části kolena v pravé dolní polovině snímku, ale stejně tak by se toto užití mohlo považovat jako „vnesení“ méně tradičního pohledu. Znalec konstatoval, že snímek lze považovat za umělecky jednotný a splňující požadavky na vědomě vytvořené dílo.

Soud po provedených důkazech dospěl k závěru, že v daném případě je nesporné, že žalovaná neoprávněně užila autorského díla žalobkyně a pokud jde o výši autorské odměny, je rozhodující obvyklost ve shodném, obdobném či srovnatelném případě, tedy nikoliv autorské renomé žalobkyně, příp. kritéria pro smluvní uzavření smlouvy o ceně za poskytnutí autorských práv. Na návrh účastníků soud předestřel skutková zjištění shora uvedená jednotlivým odborným firmám, které většinou soudu sdělily, že se odměna v daném případě u obdobných děl pohybuje zpravidla v rozmezí 1 až 5 tisíc Kč, v jednom případě v rozpětí mezi 25 až 45 tisíci Kč.

Po zhodnocení všech důkazů provedených účastníky, soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Obecné právo na autorskou odměnu stanovené v § 12 odst.1 písm. c) ve spojení s § 13 odst. 1 autorského zákona je právem na odměnu přiměřenou. Kritéria pro určení výše autorské odměny zákon po novele č. 86/1996 Sb. nestanoví, odměna se určuje volnou dohodou účastníků. Rozhodující pro stanovení výše autorské odměny je tedy smlouva. V případě neoprávněného užití, které bylo v tomto případě prokázáno, je rozhodující obvyklost ve shodném, obdobném či srovnatelném případě. Soud tedy zjišťoval tuto obvyklost ve shodném, obdobném či srovnatelném případě dotazy na subjekty, které účastníci navrhli, a z těchto odpovědí vyplývá, že toliko jedna odpověď stanovila spodní hranici na částku 5.000,- Kč, všechny zbývající jsou pod touto částkou, s výjimkou odpovědi, která tuto částku stanovila v rozpětí 25.000,- Kč až 45.000,- Kč za jednu fotografii. Soud k posledně uvedené odpovědi nepřihlédl, neboť toto tvrzení zcela vybočuje z řady a není tedy obvyklé.

Za stavu, kdy žalovaná již žalobkyni zaplatila částku 5.000,- Kč, když tato částka představuje maximální cenu obvyklou ve shodném, obdobném či srovnatelném případě, soud žalobu zamítl. Je nutno přihlídnout nikoliv k autorskému renomé žalobkyně či k částkám, které jsou jí smluvně placeny za zhotovení jiných fotografií, ale je nutno přihlížet nejen ke skutečnostem shora uvedeným, ale také k tomu, v jakém místě, jakým způsobem byla fotografie, jejíž autorkou je žalobkyně, prezentována a nelze brát měřítko jiná nebo vycházet z toho názoru, že autor je rovněž oprávněn požadovat odměnu, a to v jakékoliv výši. To je faktem, ovšem při smluvním prodeji autorských práv, nikoliv při neoprávněném použití, neboť tam rozhodují kritéria jak výše uvedeno. Za stavu, kdy obvyklá cena v daném případě je maximálně 5.000,- Kč, byla žaloba na zaplacení dalších 20.000,- Kč jako nedůvodná zamítnuta.

Krajský soud v Ostravě, rozhodnutí ze dne 11.12.2001

Pokud řešení, která jsou předmětem sporu, mají vysokou výtvarnou kvalitu na plně profesionální úrovni a jsou tedy uměleckým dílem a pokud žalovaný toto autorské dílo

žalobce užíval bez jeho souhlasu, náleží žalobci autorská odměna, neboť podle autorského zákona při každém užití díla náleží autorovi, s výjimkami výslovně uvedenými v tomto zákoně, autorská odměna. Výše této odměny se řídí podle hodnoty díla a jeho významu pro společnost.

Žalobce se domáhal I po žalované zaplacení částky 1,194.937,50 Kč s 26 % úrokem z prodlení od 23.2.1998 s odůvodněním, že je autorem názvu „MIKYŠKA“, jeho obrazového ztvárnění včetně hlavy kočky a obrázku kočky nesoucí krajáč mléka, které vytvořil pro svého zaměstnavatele v rámci svého pracovního poměru. Dílo vytvořil koncem roku 1982 a na základě něho byly vyráběny obaly pro výrobek nazvaný „MIKYŠKA“ – zakysané mléko. Vzhledem k tomu, že dílo vytvořil pro svého zaměstnavatele, byl jeho zaměstnavatel oprávněn toto dílo pro své výrobky používat.

Žalovaná není právním nástupcem jeho bývalého zaměstnavatele, ani s ním neuzavřela smlouvu o užití jeho díla. Přesto začala jeho dílo používat pro propagaci svých výrobků, potiskovala s nimi obaly svých výrobků a dokonce si nechala některé části jeho díla přihlásit jako součást své ochranné známky k těmto výrobkům, to vše bez souhlasu žalobce. Když žalobce chtěl použít své dílo pro obaly jeho jiného smluvního partnera, žalovaná tomu začala bránit s odkazem na ochrannou známku a dokonce se domáhala zaplacení za užívání díla i po tomto jiném smluvním partnerovi, se kterým žalobce spolupracoval.

Žalovaná vysokých obchodních obrátů dosahovala i proto, že užívala pro označení svých výrobků dílo žalobce.

Žalovaná původně navrhovala vyhovění žalobě co do částky 25.089,- Kč, za užití díla žalobce, ve zbytku navrhovala zamítnutí žaloby s odůvodněním, že je nesporné, že žalobce je autorem díla názvu „MIKYŠKA“, jeho obrazového ztvárnění včetně hlavy kočky a obrázku kočky nesoucí krajáč mléka, což je potvrzeno i pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 27.3.1997. Žalobci náleží autorská odměna a k uzavření smlouvy o užití díla nedošlo s ohledem na výši autorské odměny požadované žalobcem. Pokud jde o výši odměny, která byla stanovena znaleckým posudkem, jde o exces znalce, neboť závěry znalce se vymykají z ostatních zjištění v této věci provedených a navíc znalec neuvádí jediný konkrétní příklad.

Krajský soud v této věci rozhodl rozsudkem ze dne 29.1.1999 tak, že zavázal žalovanou zaplatit žalobci částku 887.386,- Kč s 26 % úrokem z prodlení od 23.2.1998 do zaplacení, žalobu na zaplacení dalších 317.551,50 Kč s příslušenstvím zamítl a rozhodl o nákladech řízení účastníků. Vrchní soud usnesením ze dne 31.3.2000 rozsudek krajského soudu v napadené části, tedy pokud jím bylo žalované uloženo zaplatit žalobci částku 817.386,- Kč s příslušenstvím a pokud jím byla zamítnuta žaloba na zaplacení částky 317.551,- Kč s příslušenstvím zamítnuta a v akcesorických výrocích zrušil a věc vrátil soudu k dalšímu řízení.

Soud provedl důkaz znaleckým posudkem znalce, když znalec měl za úkol stanovit hodnotu díla žalobce a jeho významu pro společnost ve smyslu ust. § 13 odst. 1 zák.č. 35/1965 Sb., ve znění platném do 21.4.1996, a z tohoto posudku soud zjistil, že žalobce je plně kvalifikovaným výtvarným umělcem jak pokud jde o jeho grafické řešení obalu nebo štítu na mlékárenské výrobky, tak tato řešení mají vysokou výtvarnou kvalitu i na plně profesionální úrovni a dospěl k závěru, že vzhledem ke skutečnosti, že výrobky užívající předmetná značení a grafické řešení celých obalů podle autora, mají velmi široké uplatnění a ovlivňují široký rozsah populace svým masovým působením, je třeba vzít v úvahu vysokou výtvarnou kvalitu díla. V tomto smyslu lze přiznat výrazný pozitivní význam díla pro celou společnost. Pokud jde o výpočet nároků autora, tak podle názoru znalce autor vyčíslil odměnu, která

je poměrně hluboko pod úrovní odpovídajících nároků. Podle znalce odborného posouzení by i vzhledem k výtvarně-grafické kvalitě řešení odpovídala průměrná sazba 2 % z velkoobchodní ceny výrobků, a to ještě na dolní hranici možných autorových nároků. To je rovněž v souladu i s jinými případy užití výtvarných děl nebo značek či balení na výrobcích z jiných než potravinářských oblastí, kde se nárok na autorský honorář pohybuje mezi 1,5 až 5 % z prodejní ceny výrobku. Při jeho stanovení se vychází ze zásady, že výtvarně i obsahově zdařilý způsob výtvarného značení má významný podíl na jeho obchodní úspěšnosti.

Dále se znalec vyjádřil k dotazu žalobce, že požadované 1,5 % z částky, kterou žalovná získala prodejem výrobku označeného „MIKYŠKA“ není částkou přiměřenou a je pod běžnou úrovní požadovaného honoráře a uvedl, že odpovídající honorář za využití tohoto výtvarného díla na dolní hranici autorského nároku bude odpovídat nejméně 2 % z prodejní ceny výrobku. Stejně tak další požadavky žalobce na odměnu ve výši 0,5 % z částky, kterou žalovaná získala, jsou částkou přiměřenou autorské odměně a je to hluboko pod běžnou úrovní dolní hranice požadovaného honoráře. Totéž platí pro třetí výrobek, a to „MIKY-POLOSMETANA“.

Po provedeném dokazování soud zjistil, že žalobce je autorem díla, a to obrazového ztvárnění motivu hlavy kočky a motivu kočky nesoucí krajáč mléka a část tohoto díla, a to kombinovaná ochranná známka „MIKYŠKA“ č.165701 s prioritou od 13.6.1983 byla do rejstříku dne 13.6.1984 zapsána a známka je tvořena grafickým ztvárněním slovním prvkem „MIKYŠKA“, kde nad písmenem „i“ je umístěn obrys kočičí hlavičky. Dále došlo k tomu, že část celku tohoto autorského díla byla zaregistrována jako ochranná známka dalšímu uživateli, a to pokud jde o kočku nesoucí krajáč mléka. Rovněž bylo zjištěno, že v letech 1995 – 1997 používala tohoto díla žalobce žalovaná na označení svých výrobků, a to Kysaného plnotučného mléka, Podmáslí a MIKY-POLOSMETANA, přestože neměla souhlas autora s použitím jeho díla, a to na základě toho, že žalovaná byla majitelem ochranné známky, která byla vymazána z rejstříku ochranných známek rozhodnutím ze dne 29.5.1998. Po tomto rozhodnutí žalovaný reklamní kampaní pomocí letáku sděluje spotřebitelům, že jejich oblíbená MIKYŠKA bude v novém obalu jak shora uvedeno. Rovněž soud zjistil množství výrobků jak shora uvedeno a cenu, za které tyto výrobky byly prodány.

Tyto skutečnosti jsou mezi účastníky nesporné a sporné je toliko stanovení výše autorské odměny žalobci. Je nepochybné a bylo to zjištěno i ze znaleckého posudku, že všechna shora uvedená řešení mají vysokou výtvarnou kvalitu na plně profesionální úrovni a jsou tedy uměleckým dílem a že žalovaný toto autorské dílo žalobce užíval bez jeho souhlasu, a za tohoto stavu náleží žalobci autorská odměna, neboť podle ust. § 13 odst. 1 zák. č. 35/1965 Sb., autorského zákona, při každém užití díla náleží autorovi, s výjimkami uvedenými v §15, autorská odměna. V této souvislosti je nutno uvést, že do 21.4.1996 (do novely provedené zákonem č. 86/199 Sb.) platilo citované ust. § 13 odst. 1 ve znění, že při každém užití díla náleží autorovi s výjimkami uvedenými v § 15 autorská odměna. Výše této odměny se řídí podle hodnoty díla a jeho významu pro společnost. Vzhledem k tomu, že část žalovaného období překrývalo znění § 13 před novelou, soud provedl znalecký posudek, který se zabýval hodnotou díla a jeho významu pro společnost se závěry jak shora uvedeno.

Pokud jde o další období, již nelze bez dalšího přihlížet při stanovení výše odměny k hodnotě díla a jeho významu pro společnost, ovšem tento závěr znalce nelze zcela opomenout a přehlédnout a svědčí jednoznačně ve prospěch žalobce. Podle novelizovaného ust. §13 autorského zákona rozhodující pro stanovení výše autorské odměny je smlouva.

Ta v daném případě uzavřena nebyla a je nepochybné, že žalovaná v rozporu se zákonem neoprávněně užívala autorského díla žalobce a za tohoto stavu je rozhodující obvyklost ve shodném či obdobném či srovnatelném případě. Soud tedy zjišťoval jakou autorskou odměnu by za období 1.1.1995 do 31.12.1997, za které žalobce odměnu požaduje, získal, kdyby pro toto období byla uzavřena mezi účastníky smlouva o užití autorského díla a autorské odměně, a to taková, která by zohledňovala také množství výrobků prodaných žalovaným, a dospěl k závěru, že autorská odměna by činila minimálně 1, resp. 1,04 % v případě výrobku „MIKYŠKA“ a tuto výši zjistil z následujících důkazů.

Jednak je nezbytné vycházet z toho, že za stavu, kdy samotná žalovaná požadovala po dalším uživateli za každý obal s názvem „MIKYŠKA“ částku 0,25 Kč; tedy za stavu, kdy prodejní cena činila 6 Kč, požadovala 4 % z hodnoty prodaného výrobku, nepochybné, pokud by byla uzavřena smlouva, byla by sjednána autorská odměna tak jak tvrdí žalobce. Tento závěr soudu podporuje odpověď dožádané společnosti, kde je uvedena maximální sazba 3,5 % z prodejní ceny a s přihlédnutím k osobnosti autora a kvalitě jeho díla je soud toho názoru, že i v daném případě sazba 1,1 % v případě výrobku je zcela namístě a tento závěr soudu o výši odměny plně podporuje znalecký posudek znalce, který za účinnosti § 13 před novelou rozhodl a vzal v úvahu vysokou kvalitu díla žalobce právě v souvislosti s tím, že mají široké uplatnění a ovlivňují i široký rozsah populace svým masovým působením. Na základě svých odborných znalostí dospěl znalec k závěru, že částky, které požaduje žalobce nejsou částkami přiměřenými, a to z toho důvodu, že jsou pod běžnou úroveň požadovaného honoráře. Za stavu, kdy závěr znalce je ve shodě jak se shora uvedenou zprávou dožádané společnosti i tak v souladu se samotným jednáním žalobce, dospěl soud k závěru a zjistil, že za období od 1.1.1995 do 31.12.1997 by žalobce, i pokud by pro toto období byla uzavřena mezi účastníky smlouva o užití jeho autorského díla a autorské odměně, když tato by zohledňovala také množství výrobků prodaných žalovanou s použitím obalů s autorským dílem žalobce, by odměna činila v případě výrobku „MIKYŠKA“ minimálně žalovanou částku 913.500,- Kč, tj. méně než 1,04 % z prodejní ceny, v případě výrobku „Podmáslí“ pak částka 147.187,50 Kč, tj. méně než 0,55 % a v případě výrobku „MIKY-POLOSMETANA“ pak žalovaná částka 134.250,- Kč, tj. méně než 0,48 %. Celkem je tedy žaloba důvodná ohledně částky 194.937,50 Kč, ale vzhledem k tomu, že odvoláním žalovaného v původním rozsudku zůstala nedotčena částka 60.000,- Kč, když tato částka je pravomocná, soud vyhověl žalobě ve zbytku tak, jak bylo požadováno a zavázal žalovaného zaplatit žalobci částku 1.134.937, 50,- Kč s 26% úrokem z prodlení od 23.2.1998, neboť žalobce je v prodlení s plněním peněžitého dluhu, když žalovaný jej řádně vyzval k zaplacení peněžitého dluhu dopisem ze dne 15.2.1998, ve kterém mu stanovil lhůtu k zaplacení do 22.2.1998 a protože tak žalovaný neučinil, je od následujícího dne, tedy od 23.2.1998 s plněním peněžitého dluhu v prodlení.

Ještě soud považuje za nutné vyjádřit se k autorským honorářům v užití grafice za rok 1996, které předložil žalobce, když především má za to, že v daném případě nejde o případ jak stanovit odměnu v dané věci, neboť jednak obaly, které jsou v této publikaci doporučeny, se základních honorářů podle názoru soudu nevztahují na obaly průmyslového zboží vyráběného v masových nákladech, tedy na potravinářské zboží, a navíc jde o doporučení, které samozřejmě předpokládá souhlas druhé strany, tedy v daném případě podle této publikace se výše odměny sjednává smluvně a nikoliv tak, jak tomu bylo v daném případě.

Žalovaná v podaném odvolání uplatnila námitku promlčení na autorskou odměnu za období leden až 16. únor 1995 a soud se touto námitkou zabýval a dospěl k závěru, že není důvodná. Důvodná není z toho důvodu, že z přehledu vyrobených výrobků vyplývá, že tyto nebyly vyráběny v lednu a únoru, ale až od března 1995, takže námitka je nedůvodná

a navíc, i kdyby důvodná byla, vzhledem k tomu, že v tomto směru je pravomocně přiznána částka 60.000,- Kč na autorské odměně, tak tuto autorskou odměnu je nepochybně nutno vztáhnout na měsíce leden a únor 1995, tedy na pohledávku nejdříve splatnou. Soud neprováděl revizní znalecký posudek, a to z toho důvodu, že na rozdíl od žalované není toho názoru, že názor znalce je v dané věci excesem, a to z důvodu jak je uvedeno výše.

O náhradě nákladů řízení účastníků bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 1 o.s.ř. Podle tohoto ustanovení účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přizná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci měl žalobce plný úspěch, takže mu náleží plná náhrada nákladů řízení a tyto náklady řízení představují zaplacený soudní poplatek žalobcem ve výši 47.800,- Kč z návrhu a 10.1390,- Kč za soudní poplatek z odvolání a dále náklady právního zastoupení. Do doby 1. rozhodnutí soudu náleží žalobci odměna za 6 úkonů právní služby, tj. za převzetí věci, sepsání žaloby, ústního jednání ve věci dne 12.5.1998, 15.1.1999, 21.1.1999 a za vyhlášení rozhodnutí dne 29.1.1999 ve výši 1/2. Pokud jde o výši odměny za jeden úkon právní služby, soud vycházel z ust. § 7, které upravuje sazbu mimosmluvní odměny citovaného vyhlášky, ze které vyplývá, že sazba mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby činí z tarifní hodnoty sporu přes 200.000,- Kč částku 5.750,- Kč a 25,- Kč za každých započatých 10.000,- Kč, o které hodnota převyšuje 200.000,- Kč. Při stanovení výše hodnoty jednotlivých úkonů soud také přihlédl k příslušenství pohledávky v době započetí úkonu.

Žalobce požadoval ještě jeden úkon právní služby, a to za první poradu s klientem, avšak podle názoru soudu odměna za tento úkon právní služby v dané věci nenáleží, neboli v § 11 odst. 1 cit. vyhl. je první porada s klientem zmiňována toliko v případě, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven, ovšem o daný případ nejde, takže zástupci žalobce náleží odměna za úkon právní služby, a to převzetí a přípravu zastoupení na základě smlouvy o poskytnutí právních služeb, když tato smlouva v daném případě byla uzavřena, a nikoliv též; za první poradu s klientem, která je zahrnuta v převzetí a přípravě zastoupení.

Dále náleží žalobci odměna za podané odvolání co do částky 273.177,- Kč + úrok ke dni padání odvolání 71.032,- Kč, takže jeden úkon právní služby činí 6.125,- Kč a dále soud přiznal žalobci odměnu na nákladech právního zastoupení za účast u jednání dne 4.5.2001 ve výši 10.425,- Kč, tedy předmět sporu 1,134 . 937 ,- Kč + úrok z prodlení splatný ke dni 4.5.2001 941.059,- Kč, za účast u jednání dne 14.5.2001, kdy ve věci nebylo jednáno, v rozsahu 1/2, tedy 5.212,- Kč a účast u jednání ve věci dne 11.12.2001, kdy odměna za tento úkon činí částku 10.750,- Kč. Celkem tedy na nákladech právního zastoupení náleží částka 79.824,- Kč + 10x75,- Kč režijní paušál + soudní poplatky jak shora uvedeno, celkem tedy 138.764,- Kč. Žalobce ještě požadoval odměnu za jeden úkon, a to za poradu s klientem přesahující přes jednu hodinu dne 16.2.1999 nad rozsudkem soudu I. stupně a o odvolacích důvodech, přičemž tuto odměnu soud nepřiznal, neboť nejde o odměnu účelně vynaloženou, když samozřejmě nic nebrání účastníkovi, aby se se svým zástupcem radil bez jakéhokoliv omezení, ale tyto náklady nelze považovat za účelně vynaložené a požadovat jejich zaplacení po žalovaném.